

ProDemios

Huis voor democratie en rechtsstaat

FINANCIËEL JAARVERSLAG 2022

Hofweg 1h
2511 AA Den Haag

INHOUDSOPGAVE

BESTUURSVERSLAG

1. **Doelstelling**
2. **Oprichting**
3. **Governance code cultuur**
4. **Samenstelling Raad van Toezicht en bestuur**
5. **Financiering**
6. **Begroting 2022 en 2023**
7. **Resultaten voor reservering**
8. **Bestuursverslag**
8. 1 Bestuursverslag
8. 2 Begroting 2023

JAARREKENING

9. **Balans per 31 december 2022**
10. **Staat van Baten en Lasten over 2022**
11. **Kasstroomoverzicht**
12. **Toelichting Algemeen**
12. Waarderingsgrondslagen
13. **Toelichting op de Balans per 31 december 2022**
13. 1 Toelichting Activa
13. 2 Toelichting Passiva
13. 3 Niet uit de balans blijvende verplichtingen
14. **Toelichting Staat van Baten en Lasten over 2022**
14. 1 Specificatie Baten
14. 2 Specificatie Lasten
14. 3 Toelichting begroting en resultaat 2022
14. 4 Verantwoording WNT
15. **Overige gegevens**
15. 1 Resultaat bestemming
15. 2 Controleverklaring
16. **Bijlagen**
16. 1 Bijlage Activiteitenprogramma 2022; BZK en Tweede Kamer
16. 2 Bijlage Subsidie 2022 BZK
16. 3 Bijlage bijdrage 2022 Tweede Kamer
16. 4 Bijlage Specificatie Activiteitenprogramma 2022
16. 5 Bijlage Overige subsidies en opdrachten
16. 6 Bijlage Toelichting afschrijvingen

1. INLEIDING

JAARREKENING 2022

1. DOELSTELLING

ProDemos is een landelijke, niet partij-gebonden organisatie. ProDemos legt uit wat de spelregels zijn van de democratie en de rechtsstaat en laat zien wat je zelf kunt doen om invloed uit te oefenen – in de gemeente, het waterschap, de provincie, het land en de Europese Unie.

2. OPRICHTING

De stichting is op 30 september 2010 opgericht, na fusie van de Stichting Instituut voor Publiek en Politiek en de Stichting Bezoekerscentrum Binnenhof.

3. GOVERNANCE CODE CULTUUR

ProDemos volgt de Governance Code Cultuur.

4. SAMENSTELLING RAAD VAN TOEZICHT EN BESTUUR

De samenstelling van de Raad van Toezicht, per 31 december 2022, van ProDemos is als volgt:

Dhr. E.H.T.M. Nijpels	voorzitter
Mevr. M.C.C. v.d. Schepop	vice-voorzitter
Dhr. V. Moolenaar	lid, tevens lid audit commissie
Mevr. G.D. Roethof	lid, tevens lid audit commissie
Mevr. E.M. Sweet	lid, tevens lid commissie onderwijs en kwaliteit
Mevr. D.P.J. Woestenberg	lid, tevens lid commissie onderwijs en kwaliteit
Dhr. H. Teunissen	lid op voordracht van de ondernemingsraad

Het bestuur wordt gevormd door de heer E.C. Stokkink, geboren 29 mei 1964

5. FINANCIERING

De inkomsten van ProDemos bestaan uit subsidie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), een bijdrage van de Tweede Kamer, entreegelden, inkomsten uit subsidies en door de uitvoering van opdrachten voor voor derden, (semi)overheden, overheidsinstanties en particuliere organisaties.

6. BEGROTING 2022 EN 2023

Voor 2022 was een begroting opgesteld met een tekort van € 303.000, rekening houdende met de veronderstelde uitvoering van voldoende opdrachten en de toegezegde subsidies. De in deze jaarrekening opgenomen begroting voor 2023 is de door de Raad van Toezicht goedgekeurde begroting.

7. RESULTAATBESTEMMING

Zoals blijkt uit de staat van baten en lasten is 2022 afgesloten met een voordelig resultaat van € 346.796

8.1 BESTUURSVERSLAG

Doelstelling ProDemos

ProDemos is het 'Huis voor democratie en rechtsstaat'. ProDemos legt uit wat de spelregels zijn van de democratie en de rechtsstaat en laat zien wat je zelf kunt doen om invloed uit te oefenen – in de gemeente, het waterschap, de provincie, het land en de Europese Unie.

Samenstelling Raad van Toezicht en Bestuur

De samenstelling van de Raad van Toezicht, per 31 december 2022, van ProDemos is als volgt: Dhr.

E.H.T.M. Nijpels	voorzitter
Mevr. M.C.C. v.d. Schepop	vice-voorzitter
Dhr. V. Moolenaar	lid, tevens lid audit commissie
Mevr. G.D. Roethof	lid, tevens lid audit commissie
Mevr. E.M. Sweet	lid, tevens lid commissie onderwijs en kwaliteit
Mevr. D.P.J. Woostenberg	lid, tevens lid commissie onderwijs en kwaliteit
Dhr. H. Teunissen	lid op voordracht van de ondernemingsraad

Het bestuur wordt gevormd door de heer E.C. Stokkink, geboren 29 mei 1964

Verslag

Waar 2021 voor ProDemos een transitiejaar was met bijvoorbeeld een reorganisatie in uitvoering, de overgang naar nieuw programmamanagement en een gedeeltelijk vernieuwd MT, was 2022 een jaar waarin ProDemos opveerde na al die wijzigingen en vooral na de ingrijpende verstoringen van Corona.

Ook in 2022 had Corona nog merkbaar invloed. De lockdown in het begin van het jaar maakte dat onze activiteiten vrijwel stillagen. Ook toen deze weer mogelijk werden, ijelde Corona na: boekingen bleven achter omdat scholen voorrang gaven aan het wegwerken van door Corona opgelopen onderwijsachterstanden. Ook landelijke personeelstekorten speelden ons parten: scholen moesten bezoeken annuleren vanwege een tekort aan bijvoorbeeld buschauffeurs.

Evengoed kijkt de directie terug op een vruchtbaar jaar, waarin ProDemos alweer zo'n 70.000 leerlingen ontving in Den Haag en in het land voor meer dan 28.000 leerlingen programma's verzorgde op scholen, gemeente- en provinciehuizen en rechtbanken. Daarnaast bereikte ProDemos honderdduizenden jongeren online, via media en met lesmateriaal. Natuurlijk was er ook volop aandacht voor de gemeenteraadsverkiezingen, met speciale activiteiten voor al onze doelgroepen, een podcastserie en lokale StemWijzers die maar liefst 1,6 miljoen keer werden ingevuld.

Het streven naar landelijke dekking heeft in 2022 verder vorm gekregen. Zo nemen alle provincies nu het provinciespel af. Met de provincie Limburg is een pilot ingericht voor opschaling van het lokale aanbod. Daarnaast heeft ProDemos de banden met het ministerie van OCW aangehaald. ProDemos maakt onder meer deel uit van het in juli 2022 opgerichte expertisepunt burgerschap, waarvoor een separate subsidie is aangevraagd. Ook bij het Huis van Europa loopt een subsidieaanvraag. Zo werkt ProDemos aan verbreding van haar impact en inkomstenbronnen.

De focus ligt in 2023 op realisatie van het voorgenomen groeiende bereik, met onverminderde aandacht voor de kwaliteit van de uitvoering van de programma's. Het vmbo gaan we met het in 2022 ontwikkelde programma Eindbazen nog beter bedienen.

Financieel beeld

De continuïteit van de organisatie is in 2022 bestendigd met een verlenging van het convenant met de Tweede Kamer tot medio 2027. Ook de (financiële) relatie met de Eerste Kamer is in 2022 met een meerjarig convenant bezegeld. De subsidieregeling van het ministerie van BZK was in 2021 al verlengd tot januari 2027.

Het boekjaar 2022 is afgesloten met een exploitatieoverschot van circa € 905.000, voortkomend uit de door Corona achtergebleven boekingen en bijgevolg lagere uitgaven aan onder meer personeelskosten en de reiskostenregeling voor scholen. Conform de afspraken hierover zal ProDemos circa € 500.000 aan het ministerie van BZK en circa € 60.000 terugstorten aan de Tweede Kamer. De egalisatiereserve bedraagt nu ongeveer € 2.700.000.

Het vermogen van ProDemos bestaat uit een in het verleden opgebouwde algemene reserve en de egalisatiereserve vanuit de subsidies van het ministerie van BZK en de Tweede Kamer. De reserves moeten zorgen voor voldoende liquide middelen voor de bedrijfsvoering en de opvang van schommelingen in de uitgaven. De toegestane omvang hiervan is tijdelijk verhoogd om de kosten van de tijdelijke verhuizing van de Tweede Kamer te kunnen opvangen. ProDemos heeft als stichting nauwelijks mogelijkheden tot het afsluiten van bankleningen en is voor investeringen aangewezen op eigen vermogen. De huisvesting van ProDemos aan de Hofweg kan de voorgenomen groei in leerlingaantallen niet verwerken. In 2022 zijn opties voor alternatieve huisvesting verkend. Eén van de meest realistische scenario's is een grondige verbouwing van de Hofweg, al dan niet in combinatie met één of meer nevenlocaties. Alle scenario's kennen huisvestingsinvesteringen die een enorm beslag op doen op de reserves en liquide middelen. Het huurcontract van de Hofweg is verlengd tot en met 2024, met een optie tot verdere verlenging. De huur van de studio's bij New Babylon, nabij de tijdelijke huisvesting van de Tweede Kamer, loopt door tot oktober 2026, eveneens met een optie tot verlenging.

Voor stijgende loonkosten ontvangt ProDemos compensatie via de loon- en prijsbijstelling van de subsidiegevers. De stijging van de energiekosten blijft binnen de perken in de lopende contractuele afspraken. De begroting 2023 laat geen grote wijzigingen zien ten opzichte van 2022. Het aandeel van de personeelskosten neemt iets toe gezien de gewenste groei in het leerlingenbereik en daarmee het aantal uitvoeringen in Den Haag en de regio's. De herziening van het functiehuis in 2022 heeft een licht opwaarts effect op de salariskosten. De directie stelt in 2023 op basis van een program van eisen varianten op voor de verbouwing van de Hofweg. Hieruit volgt een financieel scenario, waaruit moet blijken in hoeverre de reserves de kosten van een mogelijke verbouwing dekken. ProDemos houdt hierover in samenspraak met de raad van toezicht nauw contact met het ministerie van BZK en andere stakeholders zoals de gemeente Den Haag.

In 2022 heeft organisatieadviesbureau Boer en Croon een eindrapport opgesteld over het verbeterplan van 2019. Dit positieve rapport is in december door de minister van BZK aan de Tweede Kamer gezonden, die het ter kennisgeving heeft aangenomen. De directie stelt met genoegen vast dat het verbetertraject dat in 2019 begon hiermee succesvol is voltooid.

Eric Stokkink, directeur ProDemos
Gytha Coleman, adjunct-directeur

8.2 BEGROTING 2023

Begroting 2023 in relatie met begroting en realisatie 2022

	Begroting 2023	Begroting 2022	Realisatie 2022
	€	€	€
BATEN			
Structurele subsidies	11.180.000	10.787.000	10.621.412
Inkomsten uit gesubsidieerde activiteiten	365.000	567.300	337.496
Overige opdrachten en subsidies	700.000	800.000	783.260
Overige baten	0	0	19.299
	<u>12.245.000</u>	<u>12.154.300</u>	<u>11.761.467</u>
Totaal baten	<u><u>12.245.000</u></u>	<u><u>12.154.300</u></u>	<u><u>11.761.467</u></u>
LASTEN			
Variabele Lasten			
Externe kosten gesubsidieerde activiteiten	3.690.500	3.997.430	3.524.771
Externe kosten overige activiteiten	<u>300.000</u>	<u>300.000</u>	<u>423.267</u>
	<u>3.990.500</u>	<u>4.297.430</u>	<u>3.948.038</u>
Interne uitvoeringskosten activiteiten			
Personeelslasten	6.785.000	6.440.000	5.774.313
Overige personeelslasten	547.000	563.000	512.682
Huisvestingslasten	495.000	356.000	278.835
Kantoorkosten	216.000	202.000	290.628
Algemene kosten	252.000	328.000	370.145
Afschrijvingen	196.000	220.000	180.577
Overige lasten	<u>21.000</u>	<u>21.000</u>	<u>22.054</u>
	<u>8.512.000</u>	<u>8.130.000</u>	<u>7.429.234</u>
Totaal lasten	<u><u>12.502.500</u></u>	<u><u>12.427.430</u></u>	<u><u>11.377.272</u></u>
Financiële baten en lasten	<u><u>-25.000</u></u>	<u><u>-29.870</u></u>	<u><u>-28.399</u></u>
Vennootschapsbelasting	-12.000	0	-9.000
Resultaat	<u><u>-294.500</u></u>	<u><u>-303.000</u></u>	<u><u>346.796</u></u>

9. BALANS PER 31 DECEMBER 2022

	31 december 2022	31 december 2021
ACTIVA	€	€
VASTE ACTIVA		
<i>Immateriële vaste activa</i>		
Immateriële vaste activa	582.507	342.123
<i>Totale immateriële vaste activa</i>	<u>582.507</u>	<u>342.123</u>
<i>Materiële vaste activa</i>		
Verbouwing	1.507.462	1.924.048
Inventarissen	135.223	110.304
Hardware	34.648	23.552
Overige apparatuur	99.402	117.492
<i>Totaal materiële vaste activa</i>	<u>1.776.735</u>	<u>2.175.396</u>
Totaal vaste activa	<u>2.359.242</u>	<u>2.517.519</u>
VLOTTENDE ACTIVA		
<i>Voorraden</i>		
Voorraden	23.334	30.732
<i>Vorderingen op korte termijn</i>		
Debiteuren	159.512	347.473
Overlopende activa	386.598	375.797
<i>Totaal vorderingen op korte termijn</i>	<u>546.110</u>	<u>723.270</u>
<i>Liquide middelen</i>	4.098.925	4.067.296
Totaal vlottende activa	<u>4.668.369</u>	<u>4.821.298</u>
	<u>7.027.611</u>	<u>7.338.817</u>

9. BALANS PER 31 DECEMBER 2022

	31 december 2022	31 december 2021
PASSIVA	€	€
VERMOGEN		
Algemene reserve	1.692.353	1.782.921
Wettelijke reserve	359.824	198.000
Bestemmingsfonds	2.676.200	2.400.660
	<u>4.728.377</u>	<u>4.381.581</u>
<u>Voorzieningen</u>	236.098	118.406
<u>Schulden op korte termijn</u>		
Crediteuren	621.498	553.149
Belastingen, sociale verzekeringen en salarissen	590.121	759.070
Nog te betalen bedragen	787.944	1.376.394
Vooruit ontvangen bedragen	63.573	150.217
	<u>2.063.136</u>	<u>2.838.830</u>
	<u>7.027.611</u>	<u>7.338.817</u>

10. STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2022

	Begroting 2022	Realisatie 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
BATEN			
Subsidie Activiteitenprogramma	10.787.000	10.621.412	9.041.435
Baten Activiteitenprogramma	567.300	337.496	247.902
Baten projecten	800.000	783.260	955.131
Overige baten	0	19.299	10.820
	<u>12.154.300</u>	<u>11.761.467</u>	<u>10.255.288</u>
Totaal baten	<u><u>12.154.300</u></u>	<u><u>11.761.467</u></u>	<u><u>10.255.288</u></u>
LASTEN			
Activiteiten en projecten			
Kosten Activiteitenprogramma	3.997.430	3.524.771	2.476.227
Kosten overige projecten	<u>300.000</u>	<u>423.267</u>	<u>387.740</u>
	<u>4.297.430</u>	<u>3.948.038</u>	<u>2.863.967</u>
Uitvoeringskosten			
Personeelslasten	6.440.000	5.774.313	4.959.186
Overige personeelslasten	563.000	512.682	429.561
Huisvestingslasten	356.000	278.835	268.834
Kantoorkosten	202.000	290.628	200.350
Algemene kosten	328.000	370.145	275.072
Afschrijvingen	220.000	180.577	199.028
Overige lasten	<u>21.000</u>	<u>22.054</u>	<u>24.312</u>
	<u>8.130.000</u>	<u>7.429.234</u>	<u>6.356.343</u>
Totaal lasten	<u><u>12.427.430</u></u>	<u><u>11.377.272</u></u>	<u><u>9.220.310</u></u>
Financiële baten en lasten	29.870	28.399	37.041
Vennootschapsbelasting	0	9.000	-3.000
Resultaat	<u><u>-303.000</u></u>	<u><u>346.796</u></u>	<u><u>1.000.937</u></u>
Resultaatbestemming			
Egalisatiefonds BZK		170.800	458.223
Egalisatiefonds Tweede Kamer		104.740	423.800
Wettelijke reserve		161.824	198.000
Mutatie algemene reserve		<u>-90.568</u>	<u>-79.086</u>
		<u><u>346.796</u></u>	<u><u>1.000.937</u></u>

11. KASSTROOMOVERZICHT 2022

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	€	€
<u>Kasstroom uit operationele activiteiten</u>		
<i>Bedrijfsresultaat vóór financiële baten en lasten</i>	375.195	1.037.978
<i>Aanpassingen voor:</i>		
Afschrijvingen en waardeverminderingen	627.360	481.261
Mutaties voorraden	7.398	28.381
Mutaties vorderingen	177.160	-239.895
Mutaties voorzieningen	117.692	-40.287
Mutaties kortlopende schulden	-775.694	1.217.095
Mutaties langlopende schulden	0	-247.690
<i>Totaal</i>	<u>153.916</u>	<u>1.198.865</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	529.111	2.236.843
Ontvangen interest	282	0
Betaalde interest	<u>-28.681</u>	<u>-37.041</u>
<i>Kasstroom uit operationele activiteiten</i>	500.712	2.199.802
<u>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>		
Investerings in immateriële vaste activa	-352.999	-196.416
Investerings in materiële vaste activa	<u>-116.084</u>	<u>-1.401.158</u>
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>	-469.083	-1.597.574
Mutatie geldmiddelen	<u>31.629</u>	<u>602.228</u>
Stand 1 januari 2022	4.067.296	3.465.068
Mutatie geldmiddelen	<u>31.629</u>	<u>602.228</u>
Stand 31 december 2022	<u>4.098.925</u>	<u>4.067.296</u>

12. TOELICHTING ALGEMEEN

12.1 Algemeen

Statutaire gegevens

De stichting draagt de naam ProDemos - Huis voor democratie en rechtsstaat.
ProDemos is gevestigd te Den Haag.
ProDemos is opgericht op 30 september 2010 voor onbepaalde tijd.

De jaarrekening is opgesteld in euro's, volgens in Nederland algemeen aanvaarde verslaggevingsregels overeenkomstig de Richtlijn RJ 640 van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

12.2 Waarderingsgrondslagen voor de balans

De waardering van activa en passiva geschiedt, voor zover niet anders vermeld, tegen nominale waarde.

12.2.1 Immateriële vaste activa

De door ProDemos aangewende immateriële vaste activa worden gewaardeerd op de ontwikkelkosten, verminderd met de daarover berekende afschrijvingen.
De afschrijvingen worden bepaald op basis van de geschatte economische levensduur.
De afschrijvingstermijn is 2 -5 jaar.

12.2.2 Materiële vaste activa

De door ProDemos aangewende duurzame bedrijfsmiddelen worden gewaardeerd op aanschaffingswaarde, verminderd met de daarover berekende afschrijvingen.
De afschrijvingen worden bepaald op basis van de geschatte economische levensduur.
De afschrijvingstermijnen zijn:

Verbouwingen	5 - 10 jaar
Inventarissen	5 jaar
Hardware	5 jaar
Overige apparatuur	5 jaar

Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname.

12.2.3 Investeringsubsidie

Investeringsubsidies worden in mindering gebracht op de vaste activa.

12.2.4 Voorraden

De voorraden van de producten die door ProDemos zijn ontwikkeld worden gewaardeerd tegen 40% van de verkoopprijs.
Van de gehele voorraad worden de incurante titels op nul gewaardeerd.

12.2.5 Vorderingen, liquide middelen en schulden

De vorderingen en liquide middelen worden opgenomen tegen nominale waarden onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen voor oninbaarheid.

12.2.6 Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd tegen concrete of specifieke risico's en verplichtingen die op de balansdatum bestaan en waarvan de omvang onzeker is doch redelijkerwijs in te schatten.
Dit betreft de voorziening voor het loopbaanbudget en sinds 2019 de voorziening voor de generatieregeling. De generatieregeling is in 2019 van kracht geworden. In 2021 is besloten de regeling op te heffen, behalve voor de medewerkers die er nu al aan meedoen of mee hadden kunnen doen. De regeling houdt in dat medewerkers vijf jaar voor hun AOW minder kunnen werken waarbij de helft van de uren wordt doorbetaald. De waarde op de balans is de geschatte waarde van de kosten van de regeling. De waarde van de voorziening landurig zieken zijn de salariskosten voor de maximale twee jaar doorbetalingsverplichting. In het tweede ziektejaar zijn de kosten maximaal 70%. De kosten zijn vermeerderd met een opslag voor de werkgeverslasten.

12.2.7 Langlopende schulden

Er zijn op de balansdatum geen langlopende schulden.

12. VERVOLG TOELICHTING ALGEMEEN

12 Algemeen

12.3 Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgende de indirecte methode.
De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen.
Ontvangen interest wordt opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.
Betaalde interest wordt opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.
Transacties waarbij geen ruil van geldmiddelen plaatsvindt worden niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

12.4 Grondslagen voor de staat van baten en lasten

De bepaling van het resultaat geschiedt volgens een stelsel gebaseerd op historische basis.
Voorzover niet anders vermeld, worden de baten en lasten toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben.

12.5 Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Algemeen

Het (saldo) resultaat wordt bepaald als het verschil tussen het totaal der baten en het totaal der lasten. De baten worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd; lasten reeds zodra zij voorzienbaar zijn.

Op grond van de Subsidieregeling voor ProDemos is door het Ministerie van BZK een subsidie verleend met briefkenmerk 2021-634063.
De Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft een bijdrage toegekend met een brief van 24 januari 2022.

Opdrachten

Onder Opdrachten wordt verstaan de aan opdrachtgevers in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor in het verslagjaar geleverde diensten.

Subsidies

Onder subsidies wordt verstaan de subsidie van overheden voor de uitvoering van projecten bovenop de subsidie voor het activiteitenprogramma.

Lasten

Lasten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

12.6 Vennootschapsbelasting

Bij de bepaling van de belasting over het resultaat voor belastingen in de winst- en verliesrekening is rekening gehouden met niet beschikbare compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet aftrekbare kosten.

12.7 Systematiek

De voornaamste inkomstenbronnen van ProDemos zijn een subsidie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Tweede Kamer. Deze subsidie wordt verstrekt op basis van een Jaarplan. De subsidie wordt gebruikt ter dekking van de directe kosten van het Jaarplan en ter dekking van de interne uitvoeringskosten.
Binnen de activiteiten op basis van het Jaarplan zijn er extra inkomsten zoals entreegelden, abonnementsgelden en subsidies van derden. Al deze inkomsten worden ook gebruikt ter dekking van de interne uitvoeringskosten.
Naast de subsidie en de inkomsten op basis van het Jaarplan zijn er ook nog andere opdrachten en subsidies. Die inkomsten worden uitsluitend gebruikt ter dekking van de directe kosten en de interne uitvoeringskosten.
De interne uitvoeringskosten worden, onder aftrek van de directe kosten naar rato verdeeld tussen de verschillende inkomstenbronnen. Ook het resultaat wordt met dezelfde verdeelsleutel bepaald.

13 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2022

13.1 ACTIVA

VASTE ACTIVA ALGEMEEN

Immateriële vaste activa

	<u>Immat.vaste activa</u>
	€
Stand per 1 januari	
Aanschafwaarde	1.133.378
Subsidies op investeringen	-247.623
Cumulatieve afschrijvingen	-543.632
Boekwaarde	<u>342.123</u>

Mutaties in boekjaar

Investeringen	352.999
Subsidies op investeringen	0
Desinvestering	-492.058
Afschrijvingen desinvesteringen	492.058
Afschrijvingen	-112.615
	<u>240.384</u>

Stand per 31 december

Aanschafwaarde	994.319
Subsidies op investeringen	-247.623
Cumulatieve afschrijvingen	-164.189
Boekwaarde	<u>582.507</u>

Materiële vaste activa

	<u>Verbouwingen</u>	<u>Inventarissen</u>	<u>Hardware</u>	<u>Ov. apparatuur</u>	<u>Totaal</u>
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari					
Aanschafwaarde	3.956.615	662.721	300.185	991.673	5.911.194
Subsidies op investeringen	-22.992	-94.544	-25.178	-550.402	-693.116
Aanschafwaarde na aftrek subsidie	3.933.623	568.177	275.007	441.271	5.218.078
Cumulatieve afschrijvingen	-2.009.575	-457.873	-251.455	-323.779	-3.042.682
Boekwaarde	<u>1.924.048</u>	<u>110.304</u>	<u>23.552</u>	<u>117.492</u>	<u>2.175.396</u>

Mutaties in boekjaar

Investeringen	18.709	54.988	23.340	19.047	116.084
Desinvestering	-867.372	-370.759	-195.712	-133.652	-1.567.495
Subsidies op investeringen	22.992	94.544	0	0	117.536
Afschrijvingen desinvesteringen	844.380	276.215	195.712	133.652	1.449.959
Afschrijvingen	-435.295	-30.069	-12.244	-37.137	-514.745
	<u>-416.586</u>	<u>24.919</u>	<u>11.096</u>	<u>-18.090</u>	<u>-398.661</u>

Stand per 31 december

Aanschafwaarde	3.107.952	346.950	127.813	877.068	4.459.783
Subsidies op investeringen	0	0	-25.178	-550.402	-575.580
Aanschafwaarde na aftrek subsidie	3.107.952	346.950	102.635	326.666	3.884.203
Cumulatieve afschrijvingen	-1.600.490	-211.727	-67.987	-227.264	-2.107.468
Boekwaarde	<u>1.507.462</u>	<u>135.223</u>	<u>34.648</u>	<u>99.402</u>	<u>1.776.735</u>

De investeringen in materiële vaste activa in 2022 bestonden uit studio 5, servers, AED, lockerkast en beamers. De investeringen in immateriële vaste activa in 2022 bestonden uit reserveringssysteem, backend StemWijzer en ontwikkeling educatief programma (Eindbazen).

13 VERVOLG TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2022

13.1 ACTIVA

VLOTTENDE ACTIVA

	31 december 2022	31 december 2021
VORDERINGEN OP KORTE TERMIJN	€	€
<u>Voorraden</u>	23.334	30.732
<u>Debiteuren</u>		
Debiteuren	159.512	347.473
<u>Overlopende activa</u>		
Rente	282	0
Subsidie Tweede Kamer	220.100	211.900
Vooruitbetaalde huur	63.586	55.075
Overige subsidies en projectopbrengsten	0	6.000
Vooruitbetaalde projectkosten	32.244	30.956
Waarborgsom huur New Babylon	0	65.312
Servicekosten Hofweg	29.800	0
Verzekeringen	13.359	0
Overige overlopende activa	27.227	6.554
	<u>386.598</u>	<u>375.797</u>

De overige overlopende activa bestaan voornamelijk uit nog te factureren projectopbrengsten, en nog te ontvangen projectsubsidies.

LIQUIDE MIDDELEN

De specificatie van de liquide middelen kan als volgt worden weergegeven:

ING	1.037.874	2.852.168
Triodos	1.669.783	967.299
ASN	1.389.958	247.053
Kas	734	711
Kruisposten	576	65
	<u>4.098.925</u>	<u>4.067.296</u>

Om risico's te spreiden zijn de liquide middelen bij meerdere banken ondergebracht.

Van de liquide middelen staat een bedrag van € 3.730.438 op spaarrekeningen.

De liquide middelen staan vrij ter beschikking aan de stichting met uitzondering van twee bankgaranties:

- een bedrag van € 191.038 aan Sistra BV voor de huur van Hofweg 1.
- een bedrag van € 65.312 aan PFA Dutch commercial Real Estate Low BV voor de huur van de Studio's.

13. VERVOLG TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2022

13.2 PASSIVA

VERMOGEN	31 december	31 december
	2022	2021
	€	€
Algemene reserve	1.692.353	1.782.921
Wettelijke reserve	359.824	198.000
Egalisatiefondsen	2.676.200	2.400.660
	<u>4.728.377</u>	<u>4.381.581</u>

De mutaties in het vermogen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2021	Toevoeging 2022	Onttrekking 2022	31-12-2022
Bestemmingsfonds BZK	1.625.000	170.800	0	1.795.800
Bestemmingsfonds Tweede Kamer	775.660	104.740	0	880.400
Wettelijke reserve	198.000	202.331	40.507	359.824
Algemene reserve	1.782.921	0	90.568	1.692.353
	<u>4.381.581</u>	<u>477.871</u>	<u>131.075</u>	<u>4.728.377</u>

Bestemmingsfonds

Een Bestemmingsfonds is dat deel van het eigen vermogen dat is afgezonderd omdat daaraan door derden een beperkte bestedingsmogelijkheid is gegeven.

De Egalisatiereserve is als Bestemmingsfonds opgenomen. Het maximum van de reserve BZK is door het Ministerie van BZK vastgesteld op 20% van de jaarlijkse subsidie op het Activiteitenprogramma. De opbouw per jaar is maximaal 10% van de jaarlijkse subsidie.

Bij de toerekening van het resultaat gaan we uit van dezelfde regels voor de bijdrage van de Tweede Kamer.

Het maximum van de reserve Tweede Kamers is door de Tweede Kamer vastgesteld op 40% van de jaarlijkse subsidie op het Activiteitenprogramma. De opbouw per jaar is maximaal 20% van de jaarlijkse subsidie.

Wettelijke reserve

De wettelijke reserve is een reserve ter hoogte van de investeringen in immateriële vaste activa.

De Raad van Toezicht heeft vastgesteld dat de hoogte van de algemene reserve voldoende moet zijn om de normale bedrijfsrisico's op te vangen en investeringen te kunnen financieren. Het risico van subsidiestopzetting is daarin niet meegenomen. Bij grote afname of stopzetting van de subsidie is het Ministerie van BZK juridisch verplicht dat in een redelijke termijn te doen. Het ministerie heeft dat in een brief van 17 januari 2018 bevestigd.

Voor de normale bedrijfsrisico's is een algemene reserve van circa € 1.700.000 voldoende.

Groei van de algemene reserve wordt niet nodig geacht.

Het resultaat op het Activiteitenprogramma 2022 BZK is € 170.800 positief

Het resultaat op het Activiteitenprogramma 2021 Tweede Kamer is € 104.740 positief

Er wordt per saldo een bedrag van € 161.824 toegevoegd aan de wettelijke reserve.

Het restant van het exploitatieresultaat ad € 90.568 gaat ten laste van de algemene reserve.

13. VERVOLG TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2022

13.2 PASSIVA

VOORZIENING	31 december 2022	31 december 2021
	€	€
Voorziening loopbaanbudget	98.000	89.000
Voorziening generatieregeling	16.692	29.406
Voorzieningen overig	121.406	0
	<u>236.098</u>	<u>118.406</u>

De mutaties in de voorzieningen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2021	Dotatie 2022	Onttrekking 2022	31-12-2022
	€	€	€	€
Voorziening loopbaanbudget	89.000	9.000	0	98.000
Voorzieningen overig	0	121.406	0	121.406
Voorziening generatieregeling	29.406	0	12.714	16.692
	<u>118.406</u>	<u>130.406</u>	<u>12.714</u>	<u>236.098</u>

De dotatie op de voorziening loopbaanbudget betreft de cao-regeling voor dat budget. De voorziening is grotendeels langlopend, dat wil zeggen dat deze niet binnen een jaar wordt besteed. De rest van de voorziening is kortlopend en zal binnen ene jaar worden besteed.

De generatieregeling is een regeling waarbij oudere personeelsleden minder kunnen gaan werken met gedeeltelijke doorbetaling van het salaris. De regeling is na evaluatie afgeschaft. Wat er nu nog aan voorziening staat zijn de verwachte kosten voor de medewerkers die er nog recht op hebben om mee te doen aan de regeling of er al mee doen. Van de voorziening is € 9.045 kortlopend en de rest langlopend.

De voorziening overig is vanwege het eigen risicodragerschap. Van deze voorziening is € 77.449 kortlopend en de rest langlopend.

LANG VREEMD VERMOGEN

ProDemos heeft geen langlopend vreemd vermogen.

13. VERVOLG TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2022

13.2 PASSIVA

	31 december 2022	31 december 2021
	€	€
SCHULDEN OP KORTE TERMIJN		
<u>Crediteuren</u>	<u>621.498</u>	<u>553.149</u>
<u>Belastingen, sociale verzekeringen en loonkosten</u>		
Omzetbelasting	30.641	86.295
Pensioenpremie boekjaar	77.486	14.807
Nog te betalen salarissen	25.250	83.408
Nog te betalen loonheffing	302.795	411.611
Reservering vakantiedagen	153.949	162.949
	<u>590.121</u>	<u>759.070</u>
<u>Nog te betalen bedragen</u>		
Incentive	0	59.406
Servicekosten Hofweg	0	3.000
Accountant	19.300	20.000
Beveiliging Ridderzaal	40.000	40.000
Reiskosten scholen	51.849	4.110
OCW: training Caribisch deel Koninkrijk	0	8.219
BZK: terug te storten subsidie	499.114	1.195.162
TK: terug te storten subsidie	66.877	7.403
BZK: pilot Limburg	17.935	0
Nog te betalen vennootschapsbelasting	24.875	15.875
Overige nog te betalen bedragen	67.994	23.219
	<u>787.944</u>	<u>1.376.394</u>
<u>Vooruit ontvangen bedragen</u>		
Vooruit ontvangen projectinkomsten	18.887	146.806
Overige vooruitontvangen bedragen	7.186	3.411
Eerste Kamer 2023	37.500	0
	<u>63.573</u>	<u>150.217</u>

De nog te betalen loonheffing is loonheffing over 2022

De reiskosten scholen betreft de vergoeding van de reiskosten aan scholen die een scholierenprogramma in Den Haag volgen en de reiskosten grotendeels vergoed krijgen.

Het genoemde bedrag zijn de gedeclareerde maar op 31 december nog niet betaalde declaraties.

13. VERVOLG TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2022

13.3 NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE ACTIVA EN VERPLICHTINGEN

De stichting is huurverplichtingen aangegaan.

Per 1 januari 2013 is er een huurcontract voor 10 jaar afgesloten voor de Hofweg 1, Den Haag. Dit huurcontract is verlengd tot en met 31 december 2024.

De totale huur bedraagt € 754.809 per jaar.

Er is een bankgarantie afgegeven voor de huur van € 191.038 vanaf januari 2013.

Dit bedrag is geblokkeerd op een bankrekening.

Per 1 november 2021 is er een huurcontract voor 5 jaar afgesloten voor een aantal panden in New Babylon. De huur bedraagt € 204.740 per jaar.

Er is een bankgarantie afgegeven voor de huur van € 65.312 vanaf november 2021.

Dit bedrag is geblokkeerd op een bankrekening.

Voor de vennootschapsbelasting moeten nog twee punten worden uitgezocht:

- Is er overgangsrecht van toepassing op instellingen die louter door deze wijziging in de wetgeving rond de publieke beslissingsbevoegdheid bij gelijkblijvende activiteiten belastingplichtig worden. Indien het overgangsrecht niet van toepassing is het potentieel risico van € 15.000 een extra last is voor de vennootschapsbelasting.

- De fiscus wil mogelijk meer activiteiten in de belastingplicht betrekken c.q. ook de subsidie gaan toerekenen aan belastingplichtige activiteiten. Deze verandering zal grotere financiële gevolgen hebben. Het maximale risico bedraagt circa € 75.000

14 Toelichting op de staat van baten en lasten 2022

14.1. Toelichting staat van baten en lasten 1

	Begroting 2022	Realisatie 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
BATEN			
Subsidie Activiteitenprogramma			
Ministerie van BZK	8.710.000	8.979.000	8.125.000
Vermindering wegens te hoge reserve	0	-499.114	-1.195.162
Bijdrage Tweede Kamer	2.077.000	2.201.000	2.119.000
Vermindering wegens te hoge toevoeging reserve	0	-59.474	-7.403
Totaal Activiteitenprogramma	10.787.000	10.621.412	9.041.435
Baten Activiteitenprogramma	567.300	337.496	247.902
Baten projecten			
Overige projecten	800.000	783.260	955.131
Totaal projecten	800.000	783.260	955.131
Overige baten			
Baten zaalverhuur en catering derden	0	270	270
Overige opbrengsten	0	19.029	10.550
Totaal overige baten	0	19.299	10.820
Totaal	<u>12.154.300</u>	<u>11.761.467</u>	<u>10.255.288</u>

De veel lagere baten bij het activiteitenprogramma komen door het annuleren van veel activiteiten voor het scholieren van primair onderwijs en voortgezet onderwijs op locatie in het eerste kwartaal en de langzame opstart van de activiteiten na het opheffen van de lockdown door corona.

Daarnaast waren de inkomsten uit rondleidingen lager dan begroot door de lockdown en minder belangstelling door sluiting van het Binnenhof wegens renovatie.

Een specificatie van de baten overige projecten staat in de bijlage.

14.2. Toelichting staat van baten en lasten 2

	Begroting 2022	Realisatie 2022	Realisatie 2021
LASTEN	€	€	€
Activiteiten en projecten			
Kosten Activiteitenprogramma	3.997.430	3.524.771	2.476.226
Kosten overige projecten	<u>300.000</u>	<u>423.267</u>	<u>387.740</u>
	<u>4.297.430</u>	<u>3.948.038</u>	<u>2.863.966</u>

De kosten Activiteitenprogramma zijn de directe kosten die gemaakt worden ter realisatie van het Activiteitenprogramma. De kosten projecten zijn de directe kosten die gemaakt worden ten behoeve van de overige subsidies en opdrachten.

Een specificatie van kosten van de overige projecten staat in de bijlage.

Onder kosten Activiteitenprogramma zijn de volgende kosten verantwoord:

Zaalhuur en doorbelasting huisvestingskosten	1.083.430
Reiskosten scholen	622.440
Afschrijvingskosten	437.422
Materialen	205.491
Vormgeving	187.182
ICT derden	186.020
Advies	138.418
Distributeur	115.700
Fotografie	82.327
Publiciteit	78.562
Bijdragen aan derden	70.691
Drukwerk	65.749
Inhuur derden	36.851
Onderhoud apparatuur	36.665
Catering	32.404
Studiekosten	24.477
Beveiling	13.283
Redactie	12.800
Porto en koeriersdiensten	11.870
Transportkosten	6.200
Reis- en verblijfkosten	6.036
Representatie	1.088
Vertaalkosten	1.059
Overige projectkosten	68.606
	<u>3.524.771</u>

De post baten projecten moet gesaldeerd worden met de projectkosten om deze te kunnen vergelijken met de begroting 2022.

	Begroting 2022	Uitkomst 2022	Uitkomst 2021
	€	€	€
Baten projecten	800.000	783.260	879.433
Kosten projecten	<u>300.000</u>	<u>423.267</u>	<u>528.320</u>
Saldo (= taakstelling)	<u>500.000</u>	<u>359.993</u>	<u>351.113</u>

In het saldo kosten projecten zijn alleen de directe kosten vanuit inkoopfacturen meegenomen. De uren welke op het project zijn verantwoord zijn opgenomen als personeelskosten. De werkelijke winst op de opdrachten is € 79.422.

14.2. Toelichting staat van baten en lasten 3

	Begroting 2022	Realisatie 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
LASTEN			
Uitvoeringskosten			
Personeelslasten			
Bruto salarissen	4.300.000	3.825.118	3.259.185
Doorbelasting aan projecten	0	-12.000	-9.719
Individueel keuzebudget	760.000	647.125	567.564
Sociale lasten	850.000	731.187	605.334
Pensioenlasten	480.000	405.954	357.668
Vakantiedagen	0	-9.000	9.682
Inhuur derden	50.000	199.010	217.656
Ontvangen ziekengelden/WAO/WW	0	-13.081	-48.184
	<u>6.440.000</u>	<u>5.774.313</u>	<u>4.959.186</u>
Overige personeelslasten			
Deskundigheidsbevordering	101.200	160.177	134.000
Loopbaanbudget	20.000	15.644	31.860
Reiskosten	140.000	113.043	38.595
Thuiswerkvergoeding	12.000	12.114	31.970
Overige personeelskosten	<u>289.800</u>	<u>211.704</u>	<u>193.136</u>
	<u>563.000</u>	<u>512.682</u>	<u>429.561</u>
Totaal personeelslasten	<u><u>7.003.000</u></u>	<u><u>6.286.995</u></u>	<u><u>5.388.747</u></u>

Het aantal Fte's in dienst per 31-12-2022 bedraagt 74,05 (2021: 71,2), exclusief oproepkrachten.

ProDemos is aangesloten bij het bedrijfstakpensioenfonds Zorg en Welzijn. daarom worden de toegezegde pensioenregelingen (ouderdomspensioen en flex-regelingen) als toegezegde bijdrageregeling in de jaarrekening verwerkt. ProDemos heeft in het geval van tekort bij Zorg en Welzijn geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen, anders dan hogere toekomstige premies.

De salariskosten zijn lager dan begroot door het gedeeltelijk wegvallen van activiteiten door corona in Q1 en de opstart in Q2. Er is daardoor met name minder gebruik gemaakt van nuluren contractanten.

De post inhuur derden betreft voornamelijk medewerkers die niet op de loonlijst staan maar als zzp'ers voor ProDemos werken. Deze post is hoger dan begroot door een externe, werkzaam als teamhoofd. Daarnaast zijn enkele ICT bedrijven ingehuurd ter ondersteuning van de afdeling ICT.

De post deskundigheidsbevordering is hoger dan begroot door met alle afdelingen teambuildingactiviteiten zijn uitgevoerd onder leiding van een trainingsbureau.

De reiskosten zijn lager dan begroot doordat er in het eerste kwartaal door corona weinig is gereisd door medewerkers.

De overige personeelskosten bestaan met name uit: verzuimbegeleiding, kantinekosten, salarisadministratie en attenties personeel.

14.2. Toelichting staat van baten en lasten 4

	Begroting	Realisatie	Realisatie
	2022	2022	2021
LASTEN	€	€	€
Huisvestingslasten			
Huren	950.000	881.228	815.773
Servicekosten	225.000	242.080	203.745
Belastingen/heffingen	15.000	16.437	13.470
Water- en energiekosten	35.000	26.530	29.963
Schoonmaakkosten	135.000	156.328	114.862
Overige huisvestingskosten	32.000	68.128	38.991
Doorbelaste huisvestingskosten aan projecten	-1.036.000	-1.111.896	-947.970
	<u>356.000</u>	<u>278.835</u>	<u>268.834</u>
Kantoorkosten			
Kantoorkosten	67.500	67.535	51.734
Onderhoud apparatuur/licenties	63.000	144.475	79.857
Hosting	55.000	61.468	58.234
Internet dataverkeer	15.000	16.052	9.474
Internet overige kosten	1.500	1.098	1.051
	<u>202.000</u>	<u>290.628</u>	<u>200.350</u>
Algemene kosten			
Accountantskosten	45.000	46.006	40.557
Advieskosten	200.000	229.800	155.998
Bibliotheekkosten	1.000	0	894
Contributies	11.000	9.943	10.919
Kosten Raad van Toezicht/Raad van Advies	26.500	32.715	25.456
Directiekosten	500	1.782	528
Assuranties	18.000	22.535	17.201
Representatiekosten	2.000	6.438	2.495
Abonnementen en vakliteratuur	1.500	1.331	928
Overige organisatiekosten	22.500	19.595	20.096
	<u>328.000</u>	<u>370.145</u>	<u>275.072</u>

De huur van Hofweg 1 bedraagt vanaf 1-1-2022 € 754.809 per jaar. De uitkomst van de post huren is lager door de vrijval van de incentive.

De huur van Fort de Bilt is opgezegd per 1-9-2022.

Vanaf 1-11-2021 worden er winkelpanden gehuurd in gebouw New Babylon. De huur van 1-1-2022 bedraagt € 204.740 op jaarbasis.

Onder de huisvestingskosten worden alle huisvestingskosten van Biltsestraatweg 160, New Babylon en Hofweg 1h verantwoord. Omdat de begane grond, een gedeelte van de 2e en de 3e en de 4e verdieping van de Hofweg volledig worden gebruikt door het Bezoekerscentrum respectievelijk Politiek Den Haag voor Scholen worden de huisvestingskosten doorbelast aan die projecten. De helft van de huisvestingskosten van Biltsestraatweg 160 worden doorbelast en alle kosten van New Babylon.

De onderhoudskosten zijn verantwoord onder de post overige huisvestingskosten.

De overige huisvestingskosten zijn hoger dan begroot door de kosten die gemaakt zijn voor de ontmanteling van Fort de Bilt.

De onderhoudskosten apparatuur zijn hoger door onder meer vervanging monitoren.

De advieskosten bestaat voornamelijk uit adviezen met berekking tot huisvesting, ICT, functiehuis, divers juridisch advies en evaluatie verbeterplan.

De kosten van de Raad van Toezicht zijn hoger door een hoge indexering van de vacatiegelden. De vergoeding was sinds 2010 nog niet geïndexeerd.

14.2. Toelichting staat van baten en lasten 5

	Begroting 2022 €	Realisatie 2022 €	Realisatie 2021 €
Afschrijvingen			
Afschrijving verbouwingen	485.000	435.295	291.515
Afschrijving meubilair	20.000	30.069	24.270
Afschrijving hardware	20.000	12.244	11.110
Afschrijving overige apparatuur	30.000	37.137	31.535
Afschrijving immateriële vaste activa	125.000	112.615	122.831
Doorbelasting Activiteitenprogramma	-460.000	-446.783	-282.233
	<u>220.000</u>	<u>180.577</u>	<u>199.028</u>
Overige lasten			
Overige lasten	5.000	10.956	2.329
Kosten betalingsverkeer	16.000	8.710	7.411
Betalingsverschillen	0	278	108
Toevoeging voorziening	0	0	0
Afschrijving oninbare debiteuren	0	2.110	14.465
	<u>21.000</u>	<u>22.054</u>	<u>24.313</u>
Financiële baten en lasten			
Ontvangen rente	0	-282	0
Betaalde rente	29.870	28.681	37.041
Financiële baten en lasten	<u>29.870</u>	<u>28.399</u>	<u>37.041</u>
Belasting			
Vennootschapsbelasting vrijval t/m 2019	0	0	-15.500
Vennootschapsbelasting boekjaar	0	9.000	12.500
	<u>0</u>	<u>9.000</u>	<u>-3.000</u>

De afschrijvingskosten van Politiek Den Haag voor Scholen, het Bezoekerscentrum en het reserveringssysteem worden verantwoord onder de projectkosten van het activiteitenprogramma.

Onder de overige lasten staat de uitkomst van een herberekening van de af te dragen omzetbelasting. De kosten betalingsverkeer zijn lager doordat er minder verkopen zijn geweest in 2022.

14.3. TOELICHTING BEGROTING EN RESULTAAT 2022

Begroting 2022

Voor 2022 is een begroting opgesteld, rekening houdende met de inkomsten uit opdrachten en met toegezegde exploitatiesubsidie. Deze begroting had een tekort van €303.000.

Het van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en Tweede Kamer ontvangen subsidiebedrag 2022, inclusief indexering, bedraagt:

Subsidie exploitatiekosten activiteiten 2022 € 8.979.000

De van de Tweede Kamer ontvangen bijdrage bedraagt

Bijdrage exploitatiekosten activiteiten 2022 € 2.201.000

Totale bijdrage exploitatiekosten 2022 € 11.180.000

Resultaat 2022

Het positieve resultaat 2022, ten opzichte van de begroting, bedraagt: € 649.796

Hieronder staan de verschillen per categorie van de resultatenrekening waar de verschillen zitten tussen de begroting en het resultaat.

Voordelig	€
Saldo directe kosten Activiteitenprogramma	472.659
Personeelslasten	665.687
Overige personeelslasten	50.318
Huisvesting	77.165
Overige baten	19.299
Afschrijvingen	39.423
Financiële baten en lasten	<u>1.471</u>
	€ 1.326.022

Nadelig	€
Subsidie Activiteitenprogramma	-165.588
Saldo opdrachten en overige subsidies	-140.007
Saldo directe baten Activiteitenprogramma	-229.804
Kantoorkosten	-88.628
Algemene kosten	-42.145
Overige lasten	-1.054
Vennootschapsbelasting	<u>-9.000</u>
	€ <u>-676.226</u>

voordelig saldo € 649.796

14.4 WNT-verantwoording 2022 ProDemos - Huis voor democratie en rechtsstaat

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op ProDemos. Het voor ProDemos toepasselijke bezoldingsmaximum is in 2022 € 223.000.

1. Bezoldiging topfunctionarissen 2022

	E.C. Stokkink Directeur-bestuurder	G. Coleman-Douma Adjunct-directeur	J.J.H.M. van Gennip Directeur-bestuurder	A. de Jong Adjunct-directeur
Functiegegevens				
Aanvang en einde functievervulling in 2020	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	nvt	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband	1,00	1,0	nvt	1,0
Dienstbetrekking	ja	ja		ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 115.395	€ 103.911	nvt	nvt
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 13.216	€ 11.757	nvt	nvt
<i>subtotaal</i>	€ 128.611	€ 115.668	€ 0	€ 0
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 223.000	€ 223.000	nvt	nvt
-/- onverschuldigd betaald terugontvangen bedrag	nvt	nvt	nvt	nvt
Totale bezoldiging 2022	€ 128.611	€ 115.668	nvt	nvt
Gegevens 2021				
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1/3 - 31/12	7/6 - 31-12	1/1 - 29/02	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband	1,0	1,0	0,9	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 95.202	€ 52.784	€ 20.735	€ 82.260
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 10.513	€ 5.996	€ 0	€ 7.785
<i>Subtotaal</i>	€ 105.715	€ 58.780	€ 20.735	€ 90.045
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 175.216	€ 119.101	€ 33.784	€ 209.000

Functionaris A. de Jong wordt aangemerkt als topfunctionaris tot uiterlijk 7 juni 2021 in verband met een eerdere functie als adjunct-directeur.

14.4 WNT-verantwoording 2022 ProDemos - Huis voor democratie en rechtsstaat

2. Toezichthoudende topfunctionarissen 2022

Gegevens 2022

	E.H.T.M. Nijpels voorzitter	V.G. Moolenaar lid	G.D. Roethof lid	M.C.C. v.d. Schepop lid
Functiegegevens				
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging	€ 4.386	€ 3.064	€ 3.680	€ 2.755
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 33.450	€ 22.300	€ 22.300	€ 22.300
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	nvt	nvt	nvt	nvt
Bezoldiging	€ 4.386	€ 3.064	€ 3.680	€ 2.755
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	nvt	nvt	nvt	nvt
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	nvt	nvt	nvt	nvt

Gegevens 2021

	voorzitter	lid	lid	lid
Functiegegevens				
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1/1 - 31/12	1/4 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging	€ 3.698	€ 3.698	€ 3.780	€ 2.756
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 31.350	€ 20.900	€ 20.900	€ 20.900

Gegevens 2022

	E.M. Sweet lid	H. Teunissen lid	D.P.J. Woestenburg lid	G.R. Zaal lid
Functiegegevens				
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 2/02
Bezoldiging	€ 3.067	€ 1.840	€ 2.454	€ 256
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 22.300	€ 22.300	€ 22.300	€ 3.717
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	nvt	nvt	nvt	nvt
Bezoldiging	€ 3.067	€ 1.840	€ 2.454	€ 256
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	nvt	nvt	nvt	nvt
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	nvt	nvt	nvt	nvt

Gegevens 2021

	lid	lid	lid	lid
Functiegegevens				
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging	€ 2.480	€ 1.988	€ 2.364	€ 3.328
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 20.900	€ 20.900	€ 20.900	€ 20.100

15.1 Overige gegevens

Gebeurtenissen na balansdatum.

Er zijn geen relevante gebeurtenissen na balansdatum.

Resultaatsbestemming

Het positieve resultaat ad € 346.796 is als volgt toe te rekenen:

Kostensoort	Inkomstenbron				Totaal
	subsidie BZK	subsidie 2e Kamer	inkomsten AP	overige inkomsten	
	8.979.000	2.201.000	337.496	802.559	12.320.055
externe activiteitskosten AP	2.747.899	673.586	103.286	0	3.524.771
overige externe activiteitskosten	0	0	0	423.267	423.267
Saldo	6.231.101	1.527.414	234.210	379.292	8.372.017
verdeling saldo inkomsten AP	188.101	46.109	-234.210	0	0
Saldo voor verdeling					
Interne activiteitskosten	6.419.202	1.573.523	0	379.292	8.372.017
Interne activiteitskosten	5.749.288	1.409.309	0	308.036	7.466.633
Resultaat	669.914	164.214	0	71.256	905.384
Egelisatiereserve per 1-1-2022	1.625.000				
Egelisatiereserve per 31-12-2022	2.294.914				
Maximale egelisatiereserve	1.795.800				
Terug te storten aan BZK	499.114				
Egelisatiereserve per 1-1-2022		775.660			
Egelisatiereserve per 31-12-2022		939.874			
Maximale egelisatiereserve		880.400			
Terug te storten aan BZK		59.474			
Ten goede van de egelisatiereserve BZK					170.800
Ten goede van de egelisatiereserve Tweede Kamer					104.740
Ten goede van de wettelijke reserve					161.824
Ten laste van de algemene reserve					-90.568
					346.796

Vooruitlopend op de vaststelling van de jaarrekening 2022 door de Raad van Toezicht van de stichting is dit voorstel in de jaarrekening verwerkt.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Bestuur en de Raad van Toezicht van Stichting ProDemos – Huis voor democratie en rechtsstaat

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Stichting ProDemos – Huis voor democratie en rechtsstaat te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting ProDemos – Huis voor democratie en rechtsstaat op 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn voor Jaarverslaggeving 640 “Organisaties zonder winststreven” en de bepalingen krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2022;
2. de staat van baten en lasten over 2022; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting ProDemos – Huis voor democratie en rechtsstaat zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

ONDERNEMEND, NET ALS U

HLB Blömer Krijtwal 1, 3432 ZT Nieuwegein, Postbus 5, 3430 AA Nieuwegein

T +31 (0)30 605 85 11 E info@hlb-blomer.nl www.hlb-blomer.nl

KvK 30 128 316 BTW NL 8044 21 559 B01 IBAN NL56 INGB 0678 8675 77

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 “Organisaties zonder winststreven”, en de bepalingen krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het

voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die

verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur en de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Nieuwegein, 24 maart 2023

HLB Blömer accountants en adviseurs B.V.

drs. J.N. Witteveen RA

16.1 Bijlage: Activiteitenprogramma 2022; projecten en producten BZK en Tweede Kamer

	BEGROTING		DECLARATIE	
	Kosten €	Uren	Kosten €	Uren
A. Programma PO	226.750	6.619	229.211	4.404
B. Programma VO	2.739.000	48.643	2.510.358	44.500
C. Programma MBO	117.900	16.090	59.459	7.932
D. Programma Volwassenen	394.250	14.955	280.210	12.100
E. Programma Verkiezingen	184.030	5.104	151.132	3.828
F. Programmaoverstijgende activiteiten	<u>335.500</u>	<u>14.805</u>	<u>294.401</u>	<u>14.273</u>
Totaal	3.997.430	106.216	3.524.771	87.037

In 2022 zijn er 87.037 uren gewerkt voor projecten binnen het Activiteitenprogramma.
Dat zijn 19.179 uren minder dan begroot.

De externe activiteitskosten bedroegen 3.524.771
Dat is € 472.569 minder dan begroot.

De toegerekende interne activiteitskosten bedragen 7.158.597

Totale kosten Activiteitenprogramma 10.683.368

De interne en externe activiteitskosten worden gedekt door bijdragen van BZK en Tweede Kamer en inkomsten op de activiteiten.

Subsidie Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

conform de brief dd. 7 december 2021, Kenmerk 2021-634063 8.710.000
conform de brief d.d. 12 september 2022, Kenmerk 2022-501881 LPO 269.000

Bijdrage Tweede Kamer der Staten-Generaal

conform de brief d.d. 24 januari 2022 2.120.000
conform de brief d.d. 17 augustus 2022, loon- en prijscompensatie 81.000

Inkomsten op de activiteiten 337.496

Totale inkomsten Activiteitenprogramma 11.517.496

Het resultaat op het Activiteitenprogramma wordt gedeeltelijk toegevoegd aan de egaliseringsreserve, en gedeeltelijk teruggestort aan subsidiegevers.

16.2 Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK)

De aanvraag tot vaststelling van de instellingssubsidie over 2022 wordt als volgt ingediend:

	€	€
	Begroot	Declaratie
Subsidie	8.710.000	8.979.000
Externe activiteitskosten	<u>-3.227.739</u>	<u>-2.747.899</u>
	5.482.261	6.231.101
Toegerekende inkomsten	<u>458.068</u>	<u>188.101</u>
	5.940.330	6.419.202
Interne uitvoeringskosten	6.124.251	5.749.288
Saldo	-183.921	669.914
Toevoeging egalisatiereserve		<u>-170.800</u>
Terugstorting		<u>499.114</u>

Op grond van de Subsidieregeling voor het Huis voor democratie en rechtsstaat is door het Ministerie van BZK een subsidie verleend met kenmerk 2021-634063

Subsidietoekenning:	€ 8.710.000
LPO 2022	<u>269.000</u>
	<u><u>8.979.000</u></u>

LPO is de indexing voor de loon- en prijsontwikkeling.

De externe activiteitskosten zijn toegerekend in verhouding tot de bijdrage Tweede Kamer.

De interne uitvoeringskosten zijn toegerekend in verhouding tot de omzet minus de externe activiteitskosten.

16.3 Tweede Kamer der Staten-Generaal

De aanvraag tot vaststelling van de bijdrage over 2022 wordt als volgt ingediend:

	€	€
	Begroot	Declaratie
Subsidie	2.077.000	2.201.000
Externe activiteitskosten	-769.691	-673.586
	<u>1.307.309</u>	<u>1.527.414</u>
Toegerekende inkomsten	109.232	46.109
	<u>1.416.540</u>	<u>1.573.523</u>
Interne uitvoeringskosten	1.460.398	1.409.309
Saldo	-43.858	164.214
Toevoeging egalisatiereserve		<u>-104.740</u>
Terugstorting		59.474

Subsidietoekenning:	€ 2.120.000
LPO 2022	<u>81.000</u>
	<u><u>2.201.000</u></u>

LPO is de indexing voor de loon- en prijsontwikkeling.

De externe activiteitskosten zijn toegerekend in verhouding tot de bijdrage van BZK.

De interne uitvoeringskosten zijn toegerekend in verhouding tot de omzet minus de externe activiteitskosten.

De toevoeging aan de egalisatiereserve van een gedeelte van de Tweede Kamer subsidie is voor overbrugging in de periode dat het Binnenhofcomplex is gesloten vanwege de renovatie.

De activiteiten die op grond van het convenant met de Tweede Kamer der Staten-Generaal worden uitgevoerd zijn:

	€	€	€	€
	Externe kosten	Interne kosten	Inkomsten	Saldo
Scholierenprogramma's Den Haag	1.669.624	2.275.150	17.670	3.927.104
Bezoekerscentrum	84.318	521.760	94.740	511.338
Maatschappelijke stage	186	42.000	0	42.186
Workshops voor leraren in opleiding	10.085	23.160	0	33.245
De Derde Kamer	175.460	39.740	46.000	169.200
Kamer in de klas	<u>3.422</u>	<u>7.030</u>	<u>0</u>	<u>10.452</u>
Totaal	1.943.095	2.908.840	158.410	4.693.525

Bij de inkomsten voor het bezoekerscentrum zit ook een bijdrage van €37.500 van de Eerste Kamer.

De Derde Kamer is een gezamenlijke activiteit met de Eerste Kamer. De kosten worden verdeeld tegen 1/3 voor de Eerste Kamer en 2/3 door ProDemos.

Naast de bijdrage van de Tweede Kamer worden de activiteiten mede gefinancierd door de subsidie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

16.4. Directe baten en projectkosten Activiteitenprogramma 2022

Onder baten en kosten projecten zijn de volgende subsidies en inkomsten met de bijbehorende kosten verantwoord:

	Baten 2022	Directe Projectkosten 2022
	€	
Docentendag Maatschappijleer	58.555	63.921
Bezoekerscentrum tickets	57.240	84.318
Bezoekerscentrum: subsidie Eerste Kamer	37.500	0
Lespakket De Derde Kamer	46.000	175.460
Provinciespel	27.150	11.649
Vakblad Maatschappij en Politiek	26.786	38.226
Fort De Bilt: subsidie Gemeente Utrecht	17.300	0
Fort De Bilt: overige inkomsten	6.832	16.932
Politiek Den Haag voor scholen	17.670	1.669.624
Webshop	12.793	20.215
Democracy	10.980	28.314
Educatieve programma's Amsterdam	5.304	4.927
Kindergemeenteraad	3.850	0
Young Voice	3.500	37.782
Docentenprogramma EU in Brussel	2.660	482
Verkiezingskrant in gewone taal	2.106	14.953
NECE	770	161
Klassenbezoek@gemeentehuis	500	1.748
Reiskosten educatieve programma's	0	564.725
PAS	0	113.931
Gastlessen VO	0	63.365
Communicatiekosten	0	63.699
Onderzoek	0	60.152
Roosters educatieve programma's	0	59.419
ProDemos online	0	58.943
Haagse evenementen	0	51.634
Kennisontwikkeling intern	0	41.993
Digitaal verkiezingspakket	0	38.539
Stem jij ook?	0	35.434
Programmamanagement	0	26.138
Het Kamergesprek	0	25.372
MBO verkiezingsfestival	0	17.835
Parlement op school	0	17.829
Gastlessen MBO	0	14.747
Tentoonstelling	0	13.815
Lesmateriaal voor in de klas	0	12.831
Gastlessen en rechtbankbezoek	0	11.682
Kwaliteitszorg, en monitoring	0	10.932
ProDemos op locatie voor leraren in opleiding	0	10.085
Overige projectinkomsten en -kosten	0	42.959
	<u>337.496</u>	<u>3.524.771</u>

Zowel de kosten als opbrengsten van het activiteitenprogramma liggen veel lager doordat vanwege Corona veel activiteiten wareb stilgelegd in het eerste kwartaal. Nadat de lockdown was opgeheven kostte het tijd om de activiteiten weer op het gewenste niveau te krijgen.

16.5. Opdrachten en overige subsidies

Onder baten en kosten projecten zijn de volgende subsidies en opdrachten verantwoord.

	Baten 2022	Directe Projectkosten 2022
	€	
Subsidies:		
BZK: pilot Limburg	35.401	16.378
Fonds 1818: familierondleidingen	6.484	6.484
Overige opdrachten:		
Cursussen politiek actief	197.120	65.179
Stemwijzers gemeenteraad	420.782	258.195
Stemwijzers Provinciale staten	28.614	17.989
Verhuur	51.420	47.964
Workshops participatieverklaringen	13.932	6.562
Overige opdrachten	29.507	-842.018
	<u>783.260</u>	<u>-423.267</u>

De post baten projecten moet gesaldeerd worden met de projectkosten om deze te kunnen vergelijken met de begroting 2022.

	Begroting 2022	Uitkomst 2022	Uitkomst 2021
	€	€	€
Baten projecten	800.000	783.260	879.433
Kosten projecten	-300.000	-423.267	-528.320
Saldo opdrachten en overige subsidies	<u>500.000</u>	<u>359.993</u>	<u>351.113</u>

Het lagere resultaat dan begroot komt voornamelijk door minder verkoop van StemWijzers Provinciale Staten en overige opdrachten.

16.6 Afschrijvingen

In onderstaande staat staan de investeringen die gedaan zijn voor de bedrijfsvoering van ProDemos.

	<u>Immat.vaste activa</u>
	€
Stand per 1 januari	
Aanschafwaarde	246.179
Subsidies op investeringen	0
Cumulatieve afschrijvingen	<u>238.428</u>
Boekwaarde	<u><u>7.751</u></u>

Mutaties in boekjaar	
Investeringen	0
Subsidies op investeringen	0
Desinvestering	-164.775
Afschrijvingen desinvesteringen	164.775
Afschrijvingen	<u>0</u>
	<u><u>0</u></u>

Stand per 31 december	
Aanschafwaarde	81.404
Subsidies op investeringen	0
Cumulatieve afschrijvingen	<u>73.653</u>
Boekwaarde	<u><u>7.751</u></u>

Boekwaarde vaste activa voor activiteiten	<u>574.756</u>
---	----------------

Boekwaarde totale vaste activa	<u><u>582.507</u></u>
--------------------------------	-----------------------

Materiële vaste activa

	<u>Verbouwingen</u>	<u>Inventarissen</u>	<u>Hardware</u>	<u>Ov. apparatuur</u>	<u>Totaal</u>
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari					
Aanschafwaarde	1.550.010	206.707	255.613	226.763	2.239.093
Subsidies op investeringen	0	0	0	0	0
Aanschafwaarde na aftrek subsidie	<u>1.550.010</u>	<u>206.707</u>	<u>255.613</u>	<u>226.763</u>	<u>2.239.093</u>
Cumulatieve afschrijvingen	976.922	179.354	232.061	165.038	1.553.375
Boekwaarde	<u><u>573.088</u></u>	<u><u>27.353</u></u>	<u><u>23.552</u></u>	<u><u>61.725</u></u>	<u><u>685.718</u></u>

Mutaties in boekjaar					
Investeringen	0	0	23.340	19.047	42.387
Desinvestering	-18.915	-126.069	-176.318	-53.479	-374.781
Subsidies op investeringen	0	0	0	0	0
Afschrijvingen desinvesteringen	18.915	126.069	176.318	53.479	374.781
Afschrijvingen	<u>139.842</u>	<u>10.190</u>	<u>12.244</u>	<u>18.301</u>	<u>180.577</u>
	<u><u>139.842</u></u>	<u><u>10.190</u></u>	<u><u>35.584</u></u>	<u><u>37.348</u></u>	<u><u>222.964</u></u>

Stand per 31 december					
Aanschafwaarde	1.531.095	80.638	102.635	192.331	1.906.699
Subsidies op investeringen	0	0	0	0	0
Aanschafwaarde na aftrek subsidie	<u>1.531.095</u>	<u>80.638</u>	<u>102.635</u>	<u>192.331</u>	<u>1.906.699</u>
Cumulatieve afschrijvingen	1.097.849	63.475	67.987	129.860	1.359.171
Boekwaarde	<u><u>433.246</u></u>	<u><u>17.163</u></u>	<u><u>34.648</u></u>	<u><u>62.471</u></u>	<u><u>547.528</u></u>

16.6 Afschrijvingen

In onderstaande staat staan de investeringen die gedaan zijn voor de gesubsidieerde activiteiten van ProDemos.

	Immat.vaste activa
	€
Stand per 1 januari	
Aanschafwaarde	887.199
Subsidies op investeringen	-247.623
Cumulatieve afschrijvingen	305.204
Boekwaarde	<u>334.372</u>
Mutaties in boekjaar	
Investerings	352.999
Subsidies op investeringen	0
Desinvestering	-327.283
Afschrijvingen desinvesteringen	327.283
Afschrijvingen	112.615
	<u>465.614</u>
Stand per 31 december	
Aanschafwaarde	912.915
Subsidies op investeringen	-247.623
Cumulatieve afschrijvingen	90.536
Boekwaarde	<u>574.756</u>

Materiële vaste activa

	Verbouwingen	Inventarissen	Hardware	Ov. apparatuur	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari					
Aanschafwaarde	2.406.605	456.014	44.572	764.910	3.672.101
Subsidies op investeringen	-22.992	-94.544	-25.178	-550.402	-693.116
Aanschafwaarde na aftrek subsidie	2.383.613	361.470	19.394	214.508	2.978.985
Cumulatieve afschrijvingen	1.032.653	278.519	19.394	158.741	1.489.307
Boekwaarde	<u>1.350.960</u>	<u>82.951</u>	<u>0</u>	<u>55.767</u>	<u>1.489.678</u>
Mutaties in boekjaar					
Investerings	18.709	54.988	0	0	73.697
Desinvestering	-848.457	-244.690	-19.394	-80.173	-1.192.714
Subsidies op investeringen	22.992	94.544	0	0	117.536
Afschrijvingen desinvesteringen	825.465	150.146	19.394	80.173	1.075.178
Afschrijvingen	295.453	19.879	0	18.836	334.168
	<u>314.162</u>	<u>74.867</u>	<u>0</u>	<u>18.836</u>	<u>407.865</u>
Stand per 31 december					
Aanschafwaarde	1.576.857	266.312	44.572	684.737	2.572.478
Subsidies op investeringen	0	0	-25.178	-550.402	-575.580
Aanschafwaarde na aftrek subsidie	1.576.857	266.312	19.394	134.335	1.996.898
Cumulatieve afschrijvingen	502.641	148.252	19.394	97.404	767.691
Boekwaarde	<u>1.074.216</u>	<u>118.060</u>	<u>0</u>	<u>36.931</u>	<u>1.229.207</u>

De investeringen voor het scholierenprogramma in Den Haag, het Bezoekerscentrum en het reserveringssysteem staan vermeld in bovenstaande rubrieken.

De afschrijvingen op deze investeringen worden verantwoord onder de kosten van het Activiteitenprogramma.